

CURIERUL JUDICIAR

DOCTRINĂ — JURISPRUDENȚĂ — LEGISLAȚIUNE — ECONOMIE POLITICĂ — FINANȚE — SOCIOLOGIE

Director: **DEM. I. DOBRESCU**
Președintele Uniunii Avocaților din România

COMITETUL DE REDACȚIE:

TR. ALEXANDRESCU Avocat, Direct. Contenc. B-cel G-le a Țărei Românești	ALEX. CERBAN Profesor la Facultatea de Drept, București	IOSEF G. COHEN Avocat membru Cons. legislativ	GR. CONDURATU Fost Consilier la C. de Apel București, Avocat	RÉNÉ DEMOGUE Profesor la Facultatea de Drept din Paris
V. DONGOROZ Dr. în Drept din Buc. Avocat	ALFRED JUVARA Dr. în Drept din Paris Avocat	D. NEGULESCU Profesor la Facultatea de Drept, București	I. GR. PERIȚEANU Avocat	C. SIPSOM Profesor la Facultatea de Drept, București
GR. TRANCU-IAȘI Fost Ministru al Muncii Avocat	DR. ȘTEFAN LADAY fost magistrat, jurisconsult în Cluj	P. VASILESCU Dr. în Drept din Paris Avocat	AL. VELESCU Dr. în Drept din Buc. Avocat	ALBERT WAHL Profesor la Facultatea de Drept din Paris
Secretar de Redacție: E. C. DECUSARA , Dr. în Drept din Paris, Directorul Statisticei Judiciare				
Membrii corespondenți pentru Paris: EDOUARD LÉVY și SILVIU KRAINIC , D-ri în Drept, Avocați, Paris				

ABONAMENTUL

Un an p.B-ci, Case Com. și Autorit.	1000 lei
Avocați	800 "
Magistrați	500 "
6 luni prețul de sus pe jumătate	

APARE ODATĂ PE SĂPTĂMANĂ

In lunile Iulie și August
apare odată la 2 săptămâni

Abonamentele se plătesc totdeauna înainte

Redacția și Administrația

București Strada Artel No. 5
Lângă Palatul Justiției
TELEFON 13/29

CĂTRE CITITORI

Punîndu-se în aplicare **Legea pentru accelerarea judecăților**, am luat măsuri ca, cu începere dela numărul viitor, să rezervăm o pagină în care să publicăm *inconvenientele ce se vor ivi în practica de toate zilele în aplicarea acestei legi.*

Bugăm deci pe onorații noștri cititori: magistrați și avocați a ne trimite, *în scurt*, scris deslușit, observațiunile ce vor avea de făcut, notând și îndreptările cari ar trebui să se aducă legii, spre a putea corespunde cât mai bine justiției și justițiabililor în scopul pentru care s'a creiat.

„CURIERUL JUDICIAR”

S U M A R

- *Morala Baroului* de d-l Dem. I. Dobrescu, Președintele Uniunii Avocaților.
- *Drept interprovincial*, de d. dr. Ștefan Laday;
- *Drept interprovincial*, de d-l avocat Vintilă Dongoroz;
- *Propagandă pentru emanciparea magistraturei. Roba?* de d-l jude președinte Trajan R. Scriban;

JURISPRUDENȚA:

- Curtea de Casație s. 1: *Colonel N. Bujoreanu cu G. Tașcă* (Despre autoritatea lucrului judecat. Art. 1201 C. civ. Dreptul acordat mobilizațiilor pentru anularea hotărârilor date contra lor în timpul mobilizării. Dacă pot uza cumulativ de acest drept și de căile de atac prevăzute de dreptul comun? Art. 2 și 3 legea măs. except.);
- Idem: *Iosef Steinhart cu Leopold Schram* (Depunerea chirii la Casa de Depuneri iar recipisa la judecătoria. Confuziune asupra situației imobilului față cu instanța judecătorească căreia aparține. Lipsa de culpă din partea chiriașului. Art. 15 legea chiriilor din 1924);
- Curtea de Apel Constanța: *Ilie Chimis cu Polak Aine* (Cambie emisă în Franța. Dacă este necesară pentru validitatea ei formula „bun și aprobat”? Lipsa protestului, dacă poate atrage pierderea acțiunii cambiale? Lipsa de timbrare a cambiilor, dacă atrage pierderea acțiunii cambiale? De când curge termenul de apel?)
- Trib. Olt: *Dr. Em. Buzenchi cu Maximilian Ionescu* (Imobil compus din parter destinat comerțului și etaj, locuinței. Un singur contract de închiriere. Evacuarea de către chiriaș la 6 Mai 1925 a parterului. Cererea proprietarului, pe cale de ordonanță presidențială, de a evacua și etajul. Respingere. Legea chiriilor din 1924, art. 1, 2, 3 și 34;
- Scrisoarea d-rei Mara Milenkovich către avocatele din Baroul României.

MORALA BAROULUI

Ofensiva contra juriștilor continuă.

Vedem cu mirare că în țara unde mișună pungașii și excrocii de tot felul, nu se găsesc cenzori de moravuri, decât pentru Magistratură și pentru Barou. În paradisul samsarilor de tot felul, n'am văzut ridicându-se nici un cenzor contra samsarilor; în țara politicianilor veroși, asistăm la cea mai scandaloaasă complezență reciprocă. Dar îndată ce a eșit în publicitate un membru al Consiliului de disciplină din București, cu morala Baroului Ilfov, am văzut apărând din toate părțile, acuzațiuni contra Baroului.

Toată această ostilitate arătată Baroului nu ne miră de loc, pentru că a fost totdeauna o nepotrivire între mentalitatea avocaților și mentalitatea societății în care trăesc și care în societățile pasionate, poate merge până la vrăjmășie. Nu ne supără nici cenzura severă față de Corpul avocaților, pentru că morala Corpului de avocați trebuie să fie o morală severă și societatea are dreptul și datoria să-i ceară o morală puritană.

Vreau să constat însă că avocații, și-au o morală puritană și tocmai eșirea revoltată a d-lui I. Gr. Periețeanu, dovedește această morală. Nu credem să poată susține cineva că în mediul corupt al României de după război, există vre-o profesiune, care să n'aibă traficantii ei, căci dacă ea există, rugăm să ne-o arate, pentru ca să facem din ea o pepinieră de apostoli, de care omenirea are mare nevoie. Atunci, după ce putem judeca morala unei profesii? De sigur că nu după faptul că nu se vorbește nimic că și ea ar fi având traficantii, pentru că această tăcere poate să însemneze și complezență și complicitate generală. Singurul criteriu

pentru a judeca morala unei profesii, este conștiința ei profesională, judecată numai după manifestările acestei conștiințe. Și atunci, rugăm ca să ni se arate exemplul unei alte profesii, care să găsească cenzori revoltați până în adânc, printre chiar membri acelei profesii.

Și să se țină cont că revolta d-lui I. Gr. Periețeanu, a fost precedată de revolta surdă a întregului Barou din Ilfov și că ea a fost urmată de o nobilă rumoare, în tot Baroul, care, gelos de reputațiunea sa, nu se mulțumește numai cu predici și cere „fierul roș”. Din partea mea am regretat eșirile prin presă contra greșelilor din Barou, pentru că de aceea legiuitorul ne-a lăsat să ne judecăm noi greșalele noastre și de aceea el ne-a impus secretul acestor judecăți.

Dar păcatul d-lui I. Gr. Periețeanu poate fi iertat, întrucât el a greșit mult pentru că a iubit mult profesiunea sa. Din parte-mi declar de asemenea, că din ceea ce știu ca fost decan, din morala Baroului de Ilfov, din severitatea sa cu greșelile noastre, din reputațiunea pe care și-o crease și din respectul cu care eră înconjurat după războiul mondial, nu cred că acuzațiunile care se aduc acestui Barou, să fie fondate sau, în orice caz, nu cred că greșalele lui să fie așa de grave. De un singur lucru însă pot să asigur opinia publică, curioasă, că dosarele alfabetice de care ne vorbește d-l I. Gr. Periețeanu, vor fi toate deschise și judecate, pentru că altfel avocații Baroului din Ilfov, mai bine vor demisiona toți până la unul, decât să rămână cu acuzațiunea anonimă și generală, care planează asupra tuturor. Nu rămâne decât alternativa: din Barou sau eșim noi, sau es traficanții, dacă există traficanți. Decanul Baroului din Paris, de pe timpul faimoasei afaceri a d-nei Humbert, se prezentă într-o zi înaintea confrăților cu demisiunea sa. În mijlocul nedumeririi generale, decanul arăta că el avusese ca clientă pentru afaceri obicinuite, pe celebra excroacă. „Am avut astfel nenorocirea ca în biuroul meu să pătrundă o clientă, care în urmă s'a aflat că eră cea mai mare excroacă din lume. N'am nici o vină și nici un amestec în procesele ei. Dar numai prin intrarea sa, în biuroul meu de avocat, atmosfera biuroului meu de avocat a fost tulburată și eu numai pot fi decanul baroului”.

Am dat exemplul unui decan, numai pentru ca să arăt care trebuie să fie ideea de cinste a unui avocat, și sunt convins că în materie de cinste, toți avocații Baroului din Ilfov, vor ști să facă întocmai ca și decanul baroului parisian.

DEM. I. DOBRESCU

Prezidentul Uniunii Avocaților din România

DREPT INTERPROVINCIAL

Intr'un articol foarte bine documentat (*Curierul Judiciar* Nr. 26 din 5 Iulie 1925), d. Vintilă Dongoroz constată că dreptul nouilor provincii, într-

cât legiuirea nouă nu l-a abrogat, trebuie aplicat în toate dispozițiunile sale și că, prin urmare, nu este cu puțință un conflict între legile (penale) din vechiul Regat și legile (penale) din provinciile alipite.

Cât privește aplicarea legilor din provinciile noi la raporturi de drept, care desigur n'au nimic de-a face cu dreptul interprovincial, sunt și eu de părerea d-lui Dongoroz. Mărturisesc că articolul d-sale mi-a transformat opiniunea în ceea ce privește aplicarea codului penal din Ardeal la crimele comise contra siguranței Statului. Până acum a-probam și eu părerea combătută de d-l Dongoroz. Acum însă admit că numai punctul de vedere expus de d-sa poate fi just.

Am fi dorit însă ca d-l Dongoroz să-și spună cuvântul și asupra unor chestiuni care, în adevăr, prezintă mari greutăți și din care reiese că conflictul diferitelor coduri nu este exclus.

Iată câteva exemple :

1. Un cetățean român cu domiciliul în Ardeal comite un furt simplu în streinătate. Furtul este crimă după codul din Ardeal și delict după codul din vechiul Regat.

Conform art. 4 C. P. R. (Reg. vechiu) cetățeanul nostru nu poate fi pedepsit la noi.

Conform art. 8 C. P. A. (Ardeal) el trebuie pedepsit pentru crimă.

Care cod va fi aplicabil ?

2. Un Român din Ardeal și un Român din vechiul Regat comit în comun (cofăptuitori), în streinătate, crima de viol, prevăzută de art. 264 alin. II, c. p. rom. și art. 232 (sau 236) c. p. ard.

Ambii se reîntorc în România după comiterea crimei. Partea lezată n'a depus plângere.

După cod. pen. ard. urmărirea n'are loc, pentru că art. 238 cere plângerea părții lezate.

După cod. pen. rom. se aplică maximum recluderii.

3. Un Român din Ardeal încheie cu un Român din București un contract de anticreză în streinătate. După c. c. rom. contractul e valabil, iar după c. c. ard. care oprește anticreza, contractul e nul. Care cod va fi aplicat ?

4. Un Român care s'a născut în streinătate și care nu are domiciliu la noi în țară, încheie un contract sau comite o crimă. Care cod va fi aplicat, dacă de ex. după comiterea crimei vine în țara noastră ?

5. Chiar și pentru faptele comise în țară se pot ivi probleme :

a) un delict *continuu* (de ex. arestare ilegală) se comite parte în Regatul vechiu, parte în Ardeal;

b) un delict *continuat* (de ex. un funcționar particular încredințat cu încasarea creanțelor, fură, sau sustrage zilnic câte o sumă mică din banii încasați în diferitele orașe) se comite parte în Regat, parte în Ardeal.

În ambele cazuri există unitate.

Care cod va fi aplicat ?

Să examinăm aceste chestiuni.

I. La aparență, soluționarea chestiunilor 1 și 2 este ușoară. Se aplică codul care este în vigoare în localitatea unde făptuitorii își au domiciliul.

În adevăr, această soluție înlătură conflictul codurilor. Din nefericire, ea nu poate fi admisă, pentru că nu este juridică, și pentru că ar avea consecințe absurde.

Nu este juridică, pentru că ar transforma normele penale, care prin excelență sunt *statute reale* (teritoriale) în *statute personale*. La un furt am aplică un cod care nu este norma locului comiterii și nici locului unde făptuitorul a fost prins și nici a locului unde cauza se judecă. Singurul motiv al aplicării ar fi că codul este în vigoare acolo unde făptuitorul își are domiciliul. Acest motiv însă nu se poate admite decât la statutele personale (de ex. minoritatea, cetățenia, etc.).

În afară de aceasta, soluția în chestie ar duce la concluziuni neadmisibile.

Este cu puțință ca unul și același Stat să-și exercite dreptul de a pedepsi în modul arătat ? Este cu puțință ca în cazul 1 făptuitorul, dacă este Ardelean, să fie pedepsit cu 5 ani reclusiune, iar dacă este din vechiul Regat, să rămâie nepedepsit ?

Sau, în cazul 2, este cu puțință ca cetățeanul român din Ardeal să nu fie urmărit, iar cel din Regatul vechiu să fie pedepsit cu maximum reclusiunii ? Când doi cetățeni români, cofăptuitorii aceleiași crime vor fi judecați de același judecător, poate acest judecător să pronunțe sentința : pe Ardelean îl achit, pe „Regățean“ îl condamnă ?

Deci, principiul domiciliului nu ne ajută.

II. S'ar putea propune să se aplice codul teritoriului în care făptuitorii au fost prinși. Însă, de această soluție nici vorbă nu poate fi. Ea ar involucra o judecare accidentată și ar eșua în cazul când cofăptuitorii au fost prinși în diferite localități.

III. Pentru aceleași motive nu se poate admite nici principiul ca Codul locului unde infracțiunea se judecă, să fie decisiv.

IV. Cazul 3 este mai ușor. Norma care admite sau interzice anticreza, nu este statul personal. Deci, totul depinde de faptul dacă diferendul se va ivi în teritoriul Codului Rom. sau Codului Austr. Când creditorul (sau debitorul) vrea să-și exercite drepturile pe teritoriul Codului R. cealaltă parte nu va putea opune că Codul A. interzice aceste contracte, nefiind vorba de un statul personal. Invers, dacă partea va vrea să exercite aceste drepturi pe teritoriul Codului A. instanța nu va da mâna de ajutor.

V. Cazul 4 nu poate fi soluționat pe baza că se va aplică Codul locului unde a fost prins sau

va fi judecat făptuitorul (vezi argumentele din p. II și III).

VI. Cazul 5 nu prezintă greutate. Ambele coduri fiind norme ale locului comiterii, se va aplica cel mai blând.

VII. Să mergem mai departe.

Dispozițiunile c. p. rom. referitoare la infracțiunile comise în streinătate sunt absolut primitive. Legea din 15 Februarie 1894 s'a făcut în mod pripit și superficial. Așa, spre exemplu dacă un Român, în timp de pace, dar într'o țară dușmană, cu ajutorul guvernului acelei țări, comite cele mai grave crime contra siguranței țării noastre, falsifică monede, bilete de bancă, discreditează țara noastră, etc., iar același guvern dușmănos îl grațiază : el se poate întoarce în România fără să fie urmărit la noi, grație dispozițiunilor art. 4 c. p. (legea din 15, II, 1894).

În genere, dispozițiunile art. 4, 5 c. p. rom. nu cuprind reglementarea chestiunilor celor mai importante.

Codul penal din Ardeal cuprinde următoarele dispozițiuni :

A. Se pedepsește orice infracțiune comisă în streinătate contra siguranței Statului, precum și falsificarea monedelor, bancnotelor, titlurilor, etc. chiar dacă făptuitorul (strein sau național), a fost pedepsit sau grațiat în streinătate. Numai pedeapsa efectiv executată în streinătate se va imputa (se va ține seamă de ea) când urmează a se aplica pedeapsa prevăzută de c. p. ard.

B. Toate celelalte crime și delikte, comise de naționali în streinătate se pedepsesc în baza codului ard. însă cu următoarele restricțiuni :

a) urmărirea n'are loc, dacă acea faptă nu se pedepsește de legea locului comiterii, sau dacă a încetat să fie pedepsibilă în baza acelei legi (de ex. s'a prescris, s'a judecat definitiv și pedeapsa a fost executată, făptuitorul a fost grațiat în streinătate, etc.) ;

b) când urmărirea are loc, se aplică legea locului comiterii, dacă e mai blândă decât codul ;

c) partea efectiv executată a pedepsei dictate în streinătate (în caz de evadare) se va scădea în orice caz din pedeapsa dictată în baza codului ;

d) când codul prevede urmărirea din oficiu dar legea locului comiterii cere plângerea părții vătămate, iar această plângere nu s'a depus : urmărirea n'are loc. Ea n'are loc nici atunci când codul cere această plângere, iar legea locului comiterii prevede urmărirea din oficiu ;

e) când infracțiunea a fost comisă de un strein în streinătate, urmărirea are loc numai, dacă extrădarea nu se poate admite și numai dacă ministrul justiției ordonă ca acțiunea publică să se deschidă (caz care nu s'a întâmplat niciodată în Ungaria de când codul a intrat în vigoare).

Alte detalii nu ne interesează acum.

VIII. Se ivesc deci următoarele probleme :

a) dacă un ardelean comite în Regatul vechiu o infracțiune, prescripțiunea se va judeca în baza c. p. rom. sau în baza c. p. ard. dacă fapta se judecă în Ardeal (de ex. în baza conexității) ;

b) în acelaș caz, considerând că c. p. rom. cu puține excepții, nu prevede plângerea părții lezate ca o condițiune a deschiderii acțiunii publice, instanța din Ardeal va trebui sau nu să țină seamă de faptul că acea infracțiune în Ardeal nu se urmărește din oficiu, iar partea lezată nu a depus plângere ?

c) în genere, se va aplica legea mai blândă ?

d) dacă un Român a comis în străinătate o crimă în contra siguranței Statului și a fost grațiat de către guvernul dușmănos : scapă de pedeapsă în urma dispozițiilor primitive ale c. p. rom. sau va fi pedepsit în baza normelor mai complete ale c. p. ard. ? Și pedepsirea are loc numai dacă este Ardelean, sau și atunci, dacă va fi prins sau judecat în Ardeal ?

Deocamdată n'am voit decât să arăt cazurile în care diferitele coduri pot ajunge în conflict.

Cu soluționarea chestiunilor mă voi ocupa cu o altă ocazie. Ar fi însă folositor, dacă d-nii magistrați ar comunica sau publica acele cauze concrete în care chestiunile de asemenea natură au fost rezolvate în practica judecătorească.

STEFAN LADAY

Jurisconsult în Cluj

DREPT INTERPROVINCIAL

I. Infracțiunile săvârșite în străinătate în raport cu diferitele legiuri penale din România întregită.

II. Câteva cazuri în cari conflictul între aceste legiuri ar părea posibil cu privire la infracțiunile săvârșite în țară.

Intr'un studiu al nostru intitulat : „*Drept inter-provincial*” și purtând sub-titlul : „Este posibil un conflict între legile penale din Vechiul Regat și legile penale din provinciile alipite?” am examinat dacă ar fi posibil vreun conflict între diferitele legiuri penale aplicabile astăzi în România în raport cu infracțiunile săvârșite în țară.

Concluideam în acest studiu că legiuri penale menținute în vigoare în provinciile alipite au o aplicațiune de o egală valoare și exclusivitate ca și codul penal din vechiul Regat pe teritoriile juridice respective, așa fel în cât, orice infracțiune, fără nici o excepție, săvârșită pe unul din aceste teritorii juridice, va fi reprimată conform legiurii penale respective.

Distinsul și eruditul jurisconsult din Cluj, d-l dr. Ștefan Laday prin articolul ce precede aceste rânduri, aprobând în totul concluziunile noastre din studiul amintit mai sus, își exprimă părerea de rău că nu am extins cercetările noastre și asupra altor chestiuni interesând coexistența mai multor

legiuri penale pe teritoriul aceleiaș țări, chestiuni pe cari d-sa le și semnalează.

Eliminând punctele privitoare la dreptul privat asupra căroră, — dintr'un scrupul pe care ni'l impune specialitatea noastră, — nu ne vom opri, celelalte ipoteze, enunțate de d-l Laday le vom condensa în două chestiuni principale și anume :

1) Care este situațiunea juridică a infracțiunilor săvârșite în străinătate în raport cu diferitele legiuri penale existente astăzi în România, și 2) Există vreo ipoteză în care conflictul între legiurile penale din România să fie realmente posibil în caz de infracțiuni săvârșite în țară.

Vom examina rând pe rând aceste chestiuni, pe cari e drept nu le-am luat în cercetare în studiul la care se referă d-l Laday fiindcă depășeau cadrul problemei examinate acolo.

I. În materie de aplicațiunea legilor penale în spațiu mai toate codurile conțin dispozițiuni cari fixează cazurile și condițiunile în cari infracțiunile săvârșite într'o altă țară pot cădea sub sancțiunile legiurii penale naționale. Aceste dispozițiuni privesc uneori numai pe naționali, alteori și pe străinii domiciliați în țară și în mod excepțional pe toți ceilalți străini.

Față cu coexistența a trei legiuri penale diferite pe teritoriul României întregite s'a pus întrebarea: în ce măsură aceste legiuri pot veni în conflict atunci când e vorba de urmărirea și pedepsirea unei infracțiuni săvârșite în străinătate ?

Cu alte cuvinte, dacă un cetățean român din Ardeal sau din Bucovina, sau un străin domiciliat în una din aceste provincii, ar săvârși o infracțiune în străinătate, în cazul acesta în condițiunile și în măsura cărui cod penal va fi urmărit ? Se vor aplica dispozițiunile legii ardelenne sau bucovinene ori cele din codul penal al vechiului Regat ?

Apoi, odată stabilite condițiunile urmăririi, care cod se va aplica cu privire la elementele incriminațiunei și la sancțiunea aferentă ?

În rezumat : există posibilitatea unui astfel de conflict ? și dacă există cum se rezolvă ?

Din moment ce s'ar admite că un atare conflict există între diferitele legiuri penale din România cu privire la infracțiunile săvârșite în străinătate, problema nu numai că devine insolubilă, fiindcă orice soluțiune ar fi absolut arbitrară, dar s'ar face loc celor mai aberante consecințe, apte de a compromite și interesele societății și represiunea însăși

Căci presupunând existent un conflict din acest punct de vedere, ne întrebăm : cari ar fi principiile ce ar putea presida la soluționarea lui ?

Desigur nici unul ! Ideia de teritorialitate și de personalitate n'au ce căuta în această materie ; prima e înlăturată dela sine prin însăși faptul că se urmăresc acte ilicite penale în afara locului comiterii, a doua devine inoperantă față cu însăși

rațiunea care impune pedepsirea infracțiunilor săvârșite pe teritoriu străin.

Așa dar orice soluțiune în care s'ar ține seamă fie de domiciliul inculpatului, fie de locul unde a fost prins, sau de acela unde este judecat, va fi absolut arbitrară transformând represiunea într'un adevărat joc de tombolă.

Din fericire însă, realitatea e că nu ne aflăm în fața nici unui conflict, încât după noi, problema ar fi fost inexistentă dacă s'ar fi privit lucrurile, și în această privință ca și în aceia a infracțiunilor săvârșite în țară, prin prisma clară a principiilor care au determinat păstrarea legiurilor penale din ținuturile alipite, iar nu prin înșelătorul caleidoscop al sugestiunilor multicolore ale cărui arabescuri ar putea fi luate drept teorii adevărate, dacă cea mai mică atingere nu ar trăda fragilitatea lor.

Reglementând aplicațiunea legii penale în spațiu legiitorul creiază o separațiune a infracțiunilor în două categorii distincte : 1) infracțiuni săvârșite în țară; 2) infracțiuni săvârșite în străinătate.

În această diferențiere teritoriul național vine în opozițiune cu teritoriul străin.

Ori prin efectul anexiunii teritoriul național sporind în detrimentul teritoriului străin, chestiunea care se pune pentru așezarea represiunii este de a se reglementa situațiunea unei a treia categorii de infracțiuni și anume : infracțiunile săvârșite pe teritoriul anexat.

Așa dar numai cu privire la aceste infracțiuni faptul anexiunii reclamă o soluționare din partea Statului anexant, care, fie că va extinde legea sa penală, fie că va menține legiuirea penală a teritoriului anexat, nu va face prin aceasta decât să reglementeze represiunea cu privire la acel teritoriu și numai la acel teritoriu în raport cu infracțiunile săvârșite în limitele sale.

Cu alte cuvinte situațiunea specială care se creiază provinciei anexate sub raportul represiunii nu privește indivizii ci teritoriu, încât, chiar dacă un cetățean din teritoriu anexant ar comite o infracțiune în teritoriul anexat sau invers, cetățeanul va fi pedepsit după legea teritoriului unde s'a comis infracțiunea.

Menținând deci legiuirea penală a teritoriului anexat, ca mai potrivită cu cerințele și posibilitățile de represiune ale acestui teritoriu, nu se creiază prin această *categorii deosebite de cetățeni* sub raportul legii penale, ci se diferențiază represiunea pentru toți cetățenii țării după locul săvârșirii infracțiunii.

Așa dar legea penală din Ardeal nu este specială pentru cetățenii Ardeleni, cea bucovineană pentru bucovineni și cea din vechiul Regat pentru cetățenii acestuia, ci toate aceste legi sunt destinate tuturor cetățenilor țării, aplicându-se oricărui din ei după locul săvârșirii infracțiunii. Cetățeanul

din Ardeal, ca și cel din Bucovina ca și cel din vechiul Regat va fi supus aceleia din aceste legi penale care guvernează pe teritoriul unde a săvârșit infracțiunea.

Menținerea în provinciile alipite a legiurilor penale respective a avut deci, sub raportul așezării represiunii în Regatul Român, o singură consecință și anume : creierea unei excepțiuni dela aplicarea codului penal român, pentru toți cetățenii țării întregite, excepțiune privind numai infracțiunile săvârșite în nouile ținuturi.

Sintetizând trebuie deci să spunem : „*Toți cetățenii României întregite, fără distincțiune, sunt supuși legii penale române, pentru toate infracțiunile săvârșite de ei, în țară sau în străinătate, cu singura excepțiune a infracțiunilor comise în nouile provincii cari vor fi reprimate conform legilor penale ale acestora*“.

Așa dar excepțiunea ne privind decât provinciile alipite, urmează că orice cetățean român, din orice regiune a țării, atunci când comite o infracțiune în străinătate va fi urmărit și pedepsit conform codului penal din vechiul Regat. Același lucru și pentru străinii domiciliați în România, cât și pentru ceilalți străini vinovați de fapte urmăribile și pedepsibile în țară deși săvârșite în străinătate.

Cu totul altfel ar fi fost dacă s'ar fi hotărât că legile penale din provinciile alipite vor fi aplicabile cetățenilor acestor provincii *indiferent de locul unde s'ar fi comis infracțiunea*. Atunci cetățeanul ardelean ar fi fost pedepsit după legea din Ardeal chiar când fapta sa s'ar fi săvârșit în vechiul Regat și invers, cetățeanul din vechiul Regat ar fi fost pedepsit conform codului român chiar când săvârșea o infracțiune în Ardeal sau Bucovina.

Diferitele legiuri privind în cazul acesta anumite categorii de cetățeni, desigur că atunci discuțiunea sub raportul infracțiunilor săvârșite în străinătate și-ar fi avut o rațiune.

Cum însă legile provinciilor alipite au fost păstrate față de toți locuitorii țării, dar numai pentru infracțiunile săvârșite pe teritoriul acelor provincii, iar pentru orice alte infracțiuni comise în afară de aceste teritorii, legile provinciilor alipite ne mai având aplicațiune, dela sine se înțelege că posibilitatea de conflict cu legea vechiului Regat devine imposibilă. Deci pretinsul conflict între legiurile penale azi aplicabile în România, din punct de vedere a infracțiunilor săvârșite în străinătate, este absolut inexistent, legea vechiului Regat fiind singură aplicabilă acestor infracțiuni.

Această soluțiune nu se poate însă sprijini pe considerațiunea de nesusținut că dispozițiunile din art. 4 și 5 cod. pen. ar fi de ordin constituțional, fiindcă nu se pot decretă constituționale niște dispozițiuni de lege ordinară numai din dorința de a găsi suport unei teorii.

Legea penală a vechiului Regat este singura aplicabilă infracțiunilor săvârșite în străinătate, fiindcă celelalte legiuri nu au fost păstrate decât pentru infracțiunile comise pe teritoriul respectiv.

Așa dar, legiurile din provinciile alipite ne fiind conservate în vederea unor anumiți cetățeni, ci numai în vederea infracțiunilor săvârșite pe acele teritorii de oricare din locuitorii țării, implicit urmează că față cu această aplicațiune strict teritorială dispozițiunile din acele legiuri, privitoare la infracțiunile săvârșite în străinătate, au rămas fără aplicațiune.

Pe baza aceluiași considerațiuni vom decide, că legea vechiului Regat este aplicabilă nu numai cu privire la cazurile și condițiunile urmăririi infracțiunilor săvârșite în străinătate dar și cu privire la învinuirea și pedepsirea lor.

Intr'un singur caz legea din vechiul regat ar fi venit în concurs cu legile penale ale provinciilor alipite, și anume pentru infracțiunile săvârșite în străinătate mai înainte de anexiune, de cetățenii acestor provincii și urmărite după anexiune. În cazul acesta s'ar fi aplicat legea cea mai blândă, fiind vorba nu de coexistența mai multor legi penale, ci de succesiunea lor în timp.

Acestea spuse cu privire la prima chestiune, nu ne vom opri asupra criticelor aduse dispozițiunilor din art. 4 și 5 c. p. român, cari netăgăduit sunt imperfecte și viciate de grave inadvertențe, însă examenul lor excede subiectul studiului nostru, ne având nimic comun cu posibilitatea unui conflict între diversele legiuri penale din România.

II. Cea de a doua chestiune am arătat că poartă asupra unor cazuri în cari s'ar părea că e posibil un conflict între legiuirea din vechiul Regat și legiurile penale din provinciile alipite și aceasta în materie de infracțiuni săvârșite chiar în țară.

Am zis „s'ar părea” fiindcă, după cum vom demonstra mai jos, posibilitatea unui conflict este numai aparentă.

Ipotezele sunt enunțate de d-l Ladav și anume:

a) În cazul când o infracțiune continuă sau continuată a fost săvârșită parte în vechiul Regat parte într'o provincie alipită sau invers, infracțiunea fiind pedepsibilă și după cod. pen. român și după acela al provinciei alipite, care lege se va aplica? D-l Ladav răspunde: legea cea mai blândă.

b) În caz când o infracțiune săvârșită în vechiul Regat de un ardelean, este judecată din cauza conexității în Ardeal, sau invers o infracțiune săvârșită în Ardeal de un cetățean din vechiul Regat e judecată în vechiul Regat, după care cod se va aplica prescripțiunea?

c) În fine în caz când pentru o infracțiune săvârșită în vechiul Regat nu se cere plângerea părții lezate spre a se deschide acțiune publică după cod. pen. român, va putea fi acea infracțiune urmărită

în Ardeal (de ex.: în caz de conexitate) fără plângerea părții vătămate atunci când o atare plângere e cerută de legea ardeleană? Și invers o infracțiune săvârșită în Ardeal pentru care se cere plângerea părții va putea fi urmărită în vechiul Regat fără o atare plângere?

Să examinăm pe rând aceste ipoteze:

a) Infracțiunile continui și continuate deși se prelungească în timp ele constituiesc în fața legii penale fapte unice, unitatea rezultând pentru cele dintâi din însăși natura lor, pentru cele de al doilea din unitatea de rezoluțiune a infractorului.

Aceste infracțiuni sunt consumate din momentul în care elementele ilicitului penal au fost întrunite realizând obiectivitatea lui juridică. Prelungirea ce urmează momentului consumativ nu are nicio înrăurire asupra acestei obiectivități, cât timp legea penală nu face din ea o cauză de modificare a faptului ilicit. Astfel în materie de sechestrare de persoane legea face din prelungire o circumstanță agravantă.

Așa dar legea ar putea statornici uneori că fiecare moment al prelur girei să îngreueze vinovăția, asimilând oarecum această progresivă agravare cu situațiunea infracțiunilor progresive, adică acele infracțiuni cari îmbracă rând pe rând forme tot mai grave, rămânând incriminabile sub gravitatea maximă, în care se absorb formele mai ușoare.

Am putea compara infracțiunile progresive cu indicatorul din termometrele cari servesc la stabilirea temperaturii maxime într'un anumit interval de timp. Acest indicator defilează prin fața diferitelor grade rămânând fixat la gradul cel mai ridicat al temperaturii din intervalul de timp hotărât, încât el nu mai indică nici etapele de urcare ale temperaturii, nici pe cele de coborâre, oglindind numai maximul la care a ajuns.

Acelaș lucru în infracțiunile progresive toate etapele mai puțin grave se absorb în etapa maximă singura care fixează incriminatiunea. De ex.: cineva aplică unei persoane câteva lovituri simple, înfuriindu-se mai tare lovește mai puternic răniind, loviturile nu conțin și victima cade în nesimțire, agresorul mai aplică câteva lovituri de formă și pleacă. Să presupunem că victima moare într'un spital în urma loviturilor, agresorul va fi învinuit de lovituri cari au cauzat moartea, adică maximul la care s'a oprit violarea legii penale și în care s'a absorbit etapele inferioare: loviturile simple și răniurile.

Avem deci o infracțiune unică, textul legii care prevede forma mai gravă elimină pe celelalte texte, înlăturând orice conflict.

Ori în situațiunea actualei legislațiuni penale din România, față cu legiurile penale ce guvernează cele trei teritorii iuridice, infracțiunile continui și continuate săvârșite pe mai multe din aceste teri-

torii iau oarecum forma unor infracțiuni progresive.

În adevăr, deși coexistă mai multe legiuri penale pe teritoriul României, totuși, ordinea publică sub raportul represiv își păstrează unitatea, în sensul că orice violațiune a fiecăreia din diferitele legiuri penale interesează nu numai teritoriul pe care ea s'a produs ci ordinea publică a întregii țări.

Așa dar o violațiune a legii penale din vechiul Regat, sau din Ardeal ori Bucovina interesând *ordinea publică generală*, urmează că atunci când o activitate ilicită se desfășoară pe mai multe din aceste teritorii juridice descriind o curbă de violațiuni în raport cu legiurile respective, această activitate va trebui să fie reținută și încriminată sub punctul maxim în care ordinea publică generală a fost atinsă.

Deci, dacă o infracțiune continuă sau continuată se săvârșește de pildă în vechiul Regat și în Ardeal și legile respective prevăd sancțiuni diferite, ordinea publică generală ocrotită penalicește, reclamă ca infracțiunea să fie urmărită ca și la infracțiunile progresive în maximul de violațiune al acestei ordine publice, deci pe baza legii care consideră infracțiunea ca o violațiune mai gravă.

Precum la infracțiunile progresive etapele inferioare dispăreau pentru represiune spre a nu lăsa decât violațiunea culminantă, tot astfel în curba sinuasă a violațiunii ordinei publice generale prin săvârșirea unei infracțiuni continui sau continuate pe mai multe teritorii, punctele inferioare dispar pentru a nu rămâne incriminabil decât punctul culminant al violațiunii.

Așa dar legea care privește infracțiunea ca o violațiune mai gravă fiind atinsă, ea se impune cu excluderea celorlalte legi violate, atingerea sa reprezentând maximul violațiunii aduse ordinei publice generale.

Departa deci de a ne afla în fața vreunui conflict de legi și ca atare de a fi nevoiți să alegem între diferite legiuri recurgând la soluțiunea tranzacțională a legiurii celei mai blânde, constatăm din contra că o singură lege este aplicabilă în mod imperativ pe baza considerațiilor arătate mai sus.

Soluțiunea legii mai blânde trase din pretinsul conflict între legile teritoriilor pe cari s'ar fi comis infracțiunea continuă sau continuată, tocmai din cauza că isvorăște dintr'o situațiune factice, ar conduce la consecințe absurde sub raportul represiunii.

Astfel dacă am presupune că o infracțiune continuă sau continuată a fost începută în Ardeal și prelungită în vechiul Regat, iar legiuirea din Ardeal ar pedepsi-o mai aspru decât cea din Regat, aplicând pedeapsa mai ușoară, ar însemna să creiem autorului acelei infracțiuni o situație mai bună tocmai fiindcă a perseverat și a continuat și în

vechiul Regat, situație pe care nu ar fi avut-o dacă într'un moment de pocăire s'ar fi oprit numai la cât săvârșise în Ardeal. Așa dar cel care a perseverat pe calea răului continuând fapta sa, și în Regat, va fi mai bine tratat decât cel ce s'a oprit numai la ceea ce începuse în Ardeal.

Chiar în situațiunea inversă, când pedeapsa mai ușoară ar fi pe teritoriul unde s'a început infracțiunea, ajungem iar la situațiuni dăunătoare represiunii prin aplicarea acestei pedepse mai ușoare. În adevăr, infractorul știind că nu i se poate aplica decât această pedeapsă mai ușoară nu va avea nici un motiv de a nu continua și pe teritoriul unde fapta e pedepsită mai grav. Ori dacă uneori infracțiunea mai gravă conferă infractorului un fel de „*carte blanche*” pentru infracțiunile mai mici, lucru destul de dăunător, în schimb ar fi fără precedent ca comiterea unei infracțiuni într'un teritoriu unde e pedepsită mai ușor să dea acea „*carte blanche*” infractorului de a-și continua fără nici un risc operațiunea pe alte teritorii unde faptul e pedepsit mai grav.

Din fericire am arătat, credem, că nu există nici un conflict în ipoteza de care ne ocupăm și deci nu e nici locul a recurge la soluțiunea legii mai blânde.

b) A doua ipoteză, privitoare la prescripțiune, comportă și mai puține discuțiuni.

Este unanim admis ca atât prescripțiunea acțiunii publice cât și aceia a execuțiunii pedepsei sunt chestiuni de drept substanțial iar nu formal, ele interesând represiunea în substanța sa. În adevăr ambele prescripțiuni ating însăși fondul reacțiunii represive fiindcă ele pun un obstacol represiunii, sau mai bine zis, o consideră ca satisfăcută printr'un pretins echivalent.

Ori din moment ce toată lumea pare de acord că în situațiunea actuală a legislațiunii noastre penale, cele trei legiuri se aplică strict teritorial, adică exclusiv infracțiunilor săvârșite pe teritoriul lor, urmează că oriunde s'ar judecă o infracțiune toate chestiunile substanțiale privind fondul reacțiunii represive vor fi limpezite conform legii aplicabile pe teritoriul juridic unde s'a comis infracțiunea.

Așa dar dacă o infracțiune săvârșită în vechiul Regat s'ar judecă prin efectul conexității cu o altă infracțiune în Ardeal, prescripțiunea se va aplica după legea teritoriului unde s'a comis infracțiunea, în speta legea vechiului Regat, întrucât e vorba de o chestiune substanțială iar nu formală.

Soluțiunea se impune, după cum vedem, pe temeiul principiilor științei dreptului penal, cari nu fac de cât să confirme imposibilitatea de a admite altă soluție.

În adevăr, dacă am presupune că o infracțiune comisă pe un teritoriu și judecată pe un alt teritoriu ar putea fi supusă regulilor prescripțiunii dela

locul judecății, am ajunge la următoarele situații ridicole :

Dacă prescripțiunea conform legii teritoriului unde infracțiunea se judecă ar avea o durată mai scurtă decât cea din legea teritoriului comiterii și dacă justiția aplicând această prescripțiune ar considera că infracțiunea e prescrisă, hotărârea sa va fi fără valoare, căci autoritățile dela locul comiterii vor putea încă urmări pe infractor întrucât după legea acestui teritoriu, unde infracțiunea s'a comis, prescripțiunea nu e împlinită și deci represiunea poate avea loc.

Invers dacă am presupune ca la locul judecății prescripțiunea are o durată mai lungă decât cea dela locul comiterii, aplicând pe cea dintâi ar însemna să condamnăm pe un infractor a cărui faptă nu mai poate fi urmărită la locul comiterii fiind prescrisă. Cu alte cuvinte un infractor cărui a i s'a prescris fapta în vechiul Regat unde a comis-o și unde nu ar mai putea fi urmărit să poată fi totuși condamnat pentru acest fapt în Ardeal cu ocazia judecării unui alt fapt conex. Întrucât conform legii din Ardeal faptul nu e încă prescris.

Așa dar și a doua ipoteză numai în mod aparent lăsa să se întrezărească posibilitatea unui conflict, în realitate însă inexistent.

c) În fine ultima ipoteză, privitoare la plângerea părții vătămate nu oferă decât tot în mod aparent posibilitatea unui conflict.

În adevăr, în infracțiunile cari nu pot fi urmărite din oficiu și pentru care deci trebuie ca victima să promoveze acțiunea publică, plângerea părții vătămate constituie un adevărat element al incriminației deci o chestiune substanțială. Cu alte cuvinte legiuitorul cumpănind între interesele multiple cari pot concura la așezarea reacțiunii represive a condiționat în certe cazuri această reacțiune de plângerea victimei, în cât în lipsa unei atari plângeri acțiunea ilicită este ca și inexistentă pentru legea penală.

Ori din moment ce o faptă nu există fără o anumită condițiune pentru legea locului comiterii, ea nu va putea fi urmărită pe alt teritoriu decât cu satisfacerea acelei condițiuni, întrucât condițiile de incriminație fiind chestiuni substanțiale cari privesc însăși fondul reacțiunii represive ele trebuie să fie verificate conform legii teritoriului juridic unde infracțiunea s'a săvârșit.

Așa dar dacă cineva ar comite în Ardeal o infracțiune pentru care se cere plângerea părții vătămate, el nu va putea fi urmărit în vechiul Regat fără o atare plângere.

Invers dacă cineva ar comite în vechiul Regat o infracțiune pentru care urmărirea se poate face din oficiu, el va putea fi urmărit în Ardeal din oficiu chiar dacă pentru acea infracțiune s'ar cere după legea ardeleană plângerea părții vătămate.

Și de data aceasta soluțiunea este impusă de

principiile stricte ale dreptului penal și de aceea ea este cruțată de absurditățile la care s'ar ajunge dacă s'ar adopta soluțiunea contrară ce nu se bazează pe nici un principiu de drept penal ci numai pe un presupus conflict de legi inexistent în realitate.

În adevăr dacă am admite că se aplică legea locului unde infracțiunea se judecă iar nu aceea a teritoriului unde a fost săvârșită, am avea situațiunea absurdă că un infractor din Ardeal care stă nesupărat în localitatea unde a săvârșit fapta, fiindcă victima l'a iertat și nu a făcut plângere, să fie în schimb condamnat pe un alt teritoriu a cărui lege nu cere o plângere, dar unde nimeni, decât Tribunalul, nu ar ști de acea faptă și deci, unde ordinea publică ar fi infinit mai puțin jignită.

Invers, infractorul care ar fi comis o infracțiune în vechiul Regat pentru care poate fi urmărit din oficiu, va fi absolvit de instanțele din Ardeal în cazul că legea acestui teritoriu va cere o plângere pentru acea infracțiune și se va constata că victima nu s'a plâns. Ori acest infractor absolvit de instanțele din Ardeal va putea în orice clipă să fie trimis de poliție instanțelor din vechiul Regat cari l'au pus în urmărire din oficiu și să fie condamnat deși instanțele din Ardeal îl absolveră. Ori desigur că administrarea justiției e una pentru întreaga țară și deci e absurd ca un infractor din cauza soluțiunilor greșite date unor probleme să defileze pentru același fapt prin fața instanțelor tuturor teritoriilor juridice guvernate de legi penale diferite, unele absolvindu-l și altele condamnându-l.

Toate aceste absurdități dispar din moment ce instanța judecătorească din orice unghi al țării va aplica în tot ceea ce privește chestiunile substanțiale legea dela locul comiterii infracțiunii. Numai așa soluțiunile instanțelor judecătorești vor avea tărie în tot cuprinsul țării.

În concluziune vom spune deci că, toate ipotezele în cari se pretinde c'ar fi posibile adevărate conflicte între legiurile penale din România sunt departe de a conține atari conflicte.

Legile penale aplicabile astăzi în România nu pot veni niciodată în conflict fiindcă ele au o aplicațiune strict teritorială, adică dispozițiunile lor se aplică în mod exclusiv numai infractunilor săvârșite pe teritoriul juridic respectiv, independent de faptul dacă infracțiunea este judecată în alt teritoriu juridic.

Cu aceasta credem că am discutat toate aspectele sub cari s'a cercat a se întâlni o cât de mică posibilitate de conflict între legile existente astăzi în România.

VINTILA DONGOROZ

A apărut : în editura Soc. anon. „Curierul Judiciar” vol. II de Drept Comercial, FALIMENTUL de d-l Const. A. Stoeanovici, Doctor în drept dela Paris. Prețul lei 150.

Propaganda pentru emanciparea magistraturei

ROBA ?

Magistrați, valorificați-vă singuri drepturile și veți reuși !

Stelian Popescu

În timpurile acestea de foamete pentru muncitorii intelectuali și belșug pentru traficanți, când magistratul rabdă de foame, un glas a cerut ca, pentru înălțarea prestigiului judecătorului de ocol, să devie obligatorie roba.

În prima linie, prestigiul nu-l menține roba, ci conduita magistratului, capacitatea lui, cinstea sufletească, caracterul, sobrietatea și modul serios cum trebuie să se poarte.

Prestigiul magistratului îl menține un salariu englezesc, ca să nu umblăm cu ghetete și hainele rupte, nici cu membrii familiei înveliți în zdrențe, obligați să stea cu anii în casă.

Prestigiul se menține cu izbirea afară din Sanctuarul Justiției a politicianismului, care dărimă caracterelor, independența, imparțialitatea.

Cât ar profita roba unui magistrat începător, care nu știe să judece o acțiune posesorie — și sunt de aceștia — sau o acțiune penală, cărora le lipsește cele mai elementare noțiuni de drept ?

Eu cred că mai rău le-ar strică o robă !

A... dar magistratului rural îi trebuie numai de cât roba, pentru că notarul, primarul, nu mai au nici o trecere, iar jandarmul e tratat ca găinar...

! ?

Săracul jandarm, el, pus să păzească ordinea, lăsat de patrie aproape fără salariu, ar fi trist dacă magistratura nu i-ar lua apărarea, tolerând fapte de adevărat bolșevism, ca X. Z. să-l facă găinar.

Cine e vexat, are dreptul să reclame, nu să insulte or ultragieze.

Când magistratul judecă în localuri de grajduri sau cârciumi umede, când prefectii... unul nu vine să vadă halul în care stă Judecătoria, când nu s'întinde să satisfacă cerința legii de a construi imobile instanțelor judiciare, când magistratul trăiește o viață de agonie, roba mai lipsește ?

Ce folos o robă luxoasă, cu hermină, dar pe care, când o vei scoate, te va vedea poporul în haine vechi, roase, cu ghetete rupte și cu fața osoasă de foame ?

Prezidentul dela Vidra a murit subit în vagonul de cl. III cu 5 lei în pungă, iar mâna cadavrului se întepenise pe o sticlă cu lapte, ce o ducea la copiii care-i mureau de foame !

Bietul magistrat și sărmanii copii !

Acești copii ai prezidentului au cerșit pâine a doua zi pe sălile Palatului de Justiție.

Sunt magistrați cu familii grele care nu au cămașă pe ei, cărora le trebuie hrană, nu roba.

Dar... magistratura e slujbă de sacrificiu (nu ne-am convins încă ?), să-l facem și pe acesta, cum-

părându-ne robă, pe care o vom plăti cu răbdare a cel puțin 3 luni de post complet, ca să sbârlim părul imprecinaților !

Nu e timpul acum, domnule Maiorescu, las-o pentru țările care tratează și plătesc altfel magistrații, noi să cerem salarii morale și izbirea afară, departe, a politicianismului care dărimă temeliele magistraturei !

TRAIAN ROMULUS SCRIBAN

Președintele Judecăt. Herța (Dorohoi)

ÎNALTA CURTE DE CAS. ȘI JUSTIȚIE, S. I

Audiența d. la 23 Februarie 1925

Președinția d-lui EM. MICLESCU, Președinte

Colonel N. N. Bujoreanu cu G. Tașcă

Decizia No. 463

Autoritate de lucru judecat. Identitate de obiect, cauză și persoane. Aplicațiune. Art. 1201 c. c.

Legea măsurilor excepționale. Dreptul acordat mobilizațiilor pentru anularea hotărârilor date contra lor în timpul mobilizării. Nu pot uză cumulativ de acest drept și de căile de atac prevăzute de dreptul comun. Art. 2 și 3 legea măsurilor excepționale.

1. Există identitate de obiect între două acțiuni, atunci când chestiunea pusă în discuțiune prin cea de a doua cerere, nu poate fi soluționată altfel, fără a fi pusă în contradicție cu prima hotărâre rămasă definitivă și deci fără ca, cu privire la aceeași chestiune, să existe două hotărâri definitive contradictorii.

Dacă o situațiune de drept, care formează cauza juridică a pretențiunilor invocate de parte, a fost dedusă în judecată și soluționată, această soluțiune constituie autoritate de lucru judecat față de orice situațiune de drept în legătură cu ea și bazată pe aceeași cauză juridică, chiar dacă în primul proces nu s'au adus toate argumentele și proiecte pentru stabilirea ei, întru cât nu se poate confunda într-o cerere în justiție cauza juridică a ei, cu mijloacele, probele sau argumentele invocate în dovedirea cererii.

Comoștenitorul adjudecat al bunului comun, este în drept a invoca, ca constituind autoritate de lucru judecat, hotărârea dată între el și comoștenitorii săi, prin care se autoriză vânzarea bunului comun, pentru motive ce se pun în discuție prin cea de a doua acțiune, prin care se cere anularea pe cale principală a ordonanței de adjudecare ; — astfel că există identitate de persoane între aceste 2 acțiuni.

2. Legea măsurilor excepționale punând la îndemână mobilizațiilor calea excepțională a anulării hotărârilor obținute în contra lor, pe timpul când dășii beneficiau de suspendările de termen prevăzute de art. 2, — mobilizații nu pot însă a se folosi și în contra acestor hotărâri, în mod cumulativ și de calea anulării după legea măsurilor excepționale și de căile de atac prevăzute de dreptul comun.

Curtea

Ascultând citirea raportului făcut în cauză de d. Consilier Al. Iuca, pe d-nii av. N. N. Murgășanu și M. Sipsom, pentru recurent și pe d-l av. Em. Pantazi, pentru intimat și

Deliberând

Asupra recursului făcut de Colonel N. N. Bujoreanu în contra deciziei No. 1004 din 923 a Curții

de Apel Constanța, dată în proces cu Gh. Tașcă pentru anulare de ordonanță de adjudecare.

Văzând motivele I și II de casare astfel formulate :

„I. Violarea art. 2 alin. 6 și 10 din legea autorizând luarea de măsuri excepționale, cu data de 24 Decembrie 1914 ; a art. 1201 c. civ. și exces de putere.

La 5 Iunie 1918, Tribunalul Tutova fixează termen pentru ținerea licitațiunei averii successorale rămase de pe urma defunctului N. Bujoreanu cerută de către d-l Gh. Tașcă cumpărătorul drepturilor a doi din moștenitori : Ecaterina Ispas și V. Bujoreanu. Subsemnatul Colonel N. N. Bujoreanu în calitate de comostenitor al averii defunctului N. Bujoreanu fiind mobilizat am cerut în conformitate cu dispozițiunile art. 2 alin. 6 din legea măsurilor excepționale suspendarea licitațiunii, aceasta telegrafic atât personal cât și prin șeful meu ierarhic d-l General Barseșcu. Tribunalul Tutova nu ține seamă de aceste întâmpinări, procedează în ziua de 5 Iunie 1918 la licitațiunea și adjudecare provizorie și fixează ziua de 14 Iunie pentru supralicitarea, dată când procuratorul meu se prezintă pentru a cere numai pur și simplu suspendarea vânzării pe motivul că eram mobilizat. Tribunalul pe motiv că s'ar fi pronunțat asupra acestei chestiuni în ziua de 5 Iunie 1918 în lipsa mea, respinge și de astă dată cererea de amânare și procedează la supralicitare, adjudecând în mod definitiv averea scoasă la licitațiune asupra d-lui Gh. Tașcă. Adjudecatorul, d-l Gh. Tașcă obține la 17 Noembrie ordonanță definitivă iar subsemnatul înainte de a mi se comunica ordonanța de adjudecare cu Nr. 2890-919 a Tribunalului Tutova întenez acțiune principală pentru anularea adjudecării întemeiat pe art. 2 alin. 6 și 10 din legea asupra măsurilor excepționale.

Tribunalul Tutova prin sentința cu Nr. 100-921, respinge acțiunea mea, iar Curtea de Galați prin deciziunea Nr. 149-921, admite apelul și acțiunea mea, deciziune pe care această înaltă Curte a casat-o prin hotărîrea sa Nr. 241-921, iar instanța de trimitere și anume Curtea de Apel din Constanța prin deciziunea civilă Nr. 1004-923, îmi respinge de astă dată apelul, confirmând sentința Tribunalului Tutova.

Pentru a-mi respinge acțiunea însă, Curtea de apel din Constanța a comis următoarele excese de putere și violări de lege.

Într'adevăr numai prin violarea art. 1201 c. civ., Curtea de Apel din Constanța a ajuns la concluzia că există autoritate de lucru judecat trasă din ordonanța de adjudecare cu Nr. 2890 din 1919 a Trib. Tutova, căci pentru a exista o autoritate de lucru judecat legea cere întrunirea de anumite elemente și în specie nu poate să existe identitate de obiect întrucât prima cerere a mea avea de obiect amânarea unei vânzări pe cât timp cea de a doua are de obiect anularea unei ordonanțe de adjudecare ; nu poate de asemenea exista identitate de persoane, întrucât în prima cerere d-l Gh. Tașcă figura ca cumpărător, reprezentant al comostenitorilor, deci ca comostenitor și în a doua cerere figurează în calitate de adjudecator.

Curtea de apel din Constanța mai violează și art. 2 alin. 6 și 10 din legea asupra măsurilor excepționale, care este o lege de ordine publică și care edictează în mod formal că nici o acțiune nu se va putea judeca. . . . nici un act de procedură sau urmărire judecătorească nu se va putea face sub pedeapsă de nulitate în contra militarilor sau oricăror persoane cari îndeplinesc un serviciu obligatoriu în armată în tot timpul cât va dura mobilizarea sau starea de război, iar alin. 10 art. 2 se stipulează expres că ori ce condamnare sau executare ordonată contra unei persoane aflată sub armă se va putea anula printr-o cerere adresată justiției de către partea interesată în termen de o lună dela comunicarea ei, etc.

Situațiunea subsemnatului din punctul de vedere al mobilizării și al unui militar care am funcționat în timpul cât armata a fost pe picior de război, a fost cu prisosință dovedită înaintea instanțelor de fond și de altfel Curtea de Constanța nici nu mai discută în considerentele sale cu totul diferite de considerentele

Tribunalul Tutova, totuși Curtea de Constanța nu trage concluziunile firești din această situațiune și motivează că art. 2 alin. 6 și 10 s'ar aplica la ipoteza că mobilizatul nu s'ar fi apărut de loc ; mă consideră deci că am fost prezent la judecare cu toate că nu am pus concluziuni de fond și am cerut pur și simplu suspendarea vânzării și prin exces de putere și violarea legii Curtea de Constanța ajunge la concluziunea că subsemnatul nu ași mai putea beneficia de dispozițiunile art. 2 alin. 6 și 10 din legea măsurilor excepționale.

Ori, reiese din intențiunea și din spiritul legii că aceea ce a voit să proteje este pe mobilizatul căruia ar putea să i se opună o hotărîre definitivă, în contra căreia el nu ar mai avea nici un fel de cale de atac ordinară, pe cât timp a interpreta legea așa cum o face Curtea de Constanța și a susține că mobilizatul care ar fi pierdut căile de atac ordinare nu se mai poate prevala de dispozițiunile de favoare ale art. 2, însemnează desigur a ridica orice efect acestei legi și a o face cu desăvârșire inutilă, căci este firește că mobilizatul nu i se răpise căile de atac ordinare și că din contră legea i-a asigurat o cale de atac extraordinară, tocmai pentru a nu i se putea opune autoritate de lucru judecat.

II. Violarea art. 1201 cod. civ., art. 2 alin. 10 și exces de putere.

Am arătat la instanța de fond că situațiunea mea trebuie să fie considerată nu numai în sensul dacă am fost mobilizat la 5 și 10 Iunie 1919 și că a-și fi fost trimis pe front, ci trebuie să fie considerată și numai starea mea de militar aflat sub arme, mobilizat sau nu și care ar fi fost suficientă să-mi facă să mă bucur de legea asupra măsurilor excepționale.

Într'adevăr, subsemnatul fiind mobilizat la 1916, dispozițiunile art. 2 l. m. exc., a continuat să-și producă efectele până la punerea armatei pe picior de pace (1 Iulie 1921) indiferent de data mobilizării subsemnatului.

Curtea de Constanța nu ține însă seamă de această nouă cauză juridică, în procesul de anulare adjudecării cu totul diferită de cauză juridică pe baza căreia cerusem amânarea vânzării.

Nu mai prin exces de putere și violarea art. 1201, Curtea de Constanța îmi respinge acest temei de apărare.

Având în vedere că chestiunea dedusă în judecată atât înaintea instanței de fond cât și prin motivele formulate de recurent este aceea de a se ști dacă jurnalele din 5 și 14 Iunie 1919, prin care Tribunalul Tutova îi respinge cererea de a se amâna vânzarea în discuțiune pe motiv că la acea epocă dânsul era în situațiunea prevăzută de art. 2 alin. 10 legea măsurilor excepționale, — are sau nu puterea lucrului judecat și deci dacă această chestiune mai poate sau nu face obiectul acțiunii principale introdusă de dânsul pentru constatarea nulității ordonanței de adjudecare ea fiind dată cu călcarea disp. acestui text de lege.

Având în vedere că pentru a constata că, în speță, există autoritate de lucru judecat, Curtea de fond motivează că condițiunile cerute de art. 1201 c. c., sunt îndeplinite, întrucât : 1) Procesul poartă între aceleași părți. 2) Jurnalele din 5 și 14 Iunie prin care Tribunalul stabilează că, recurentul nu putea beneficia de dispozițiunile legii măsurilor excepționale au rezolvat definitiv acest punct dezbătut de părți și ca atare această chestiune nu mai putea fi pusă în discuțiune chiar dacă obiectul cererii de amânarea vânzării și aceea a anulării ordonanței de adjudecare n'ar fi identice; 3) Părțile au figurat în aceiași calitate în ambele cereri, intimatul Gh. Tașcă participând la prima judecată în baza dreptului său indiviz de proprietate, iar în cea de a doua ca moștenitor adjudecator care este presupus a fi moștenit singur și imediat în virtutea legii ;

Că, recurentul obiectând că, nu i se poate opune ca având autoritate de lucru judecat o hotărâre pe care legea o declară nulă ca fiind obținută în contra unei legi de ordine publică, Curtea răspunde că, odată ce, cu ocaziunea licitațiunii, s'a ridicat chestiunea stării de mobilizare a recurentului și Tribunalul s'a pronunțat asupra ei printr'o încheiere contradictorie, această chestiune numai poate fi adusă din nou în discuțiune pe cale principală cum face recurentul prin acțiunea sa în anulare.

Având în vedere că, recurentul mai obiectând că, nu poate exista autoritate de lucru judecat și din cauza că, la Tribunal s'a discutat numai dacă dânsul a fost mobilizat pe front nu însă și starea sa de militar sub arme, Curtea de fond respinge și această obiecțiune motivând că obiectul primei cereri era recunoașterea dreptului său de a obține suspendarea vânzării în baza art. 2 alin. 10 legea măsurilor excepționale, astfel că, fundamentul juridic al acelei cereri era dispozițiunile de favoare din acest text de lege și prin urmare atunci când Tribunalul a statuat că, dispozițiunile lui nu-i sunt aplicabile, este indiferent dacă mijloacele invocate se refereau numai la starea de mobilizare, sau de militar sub arme, întrucât este vorba de probe în stabilirea aceleiași cauze, iar nu de cauze juridice deosebite; că, de altă parte, mai constată și motivează Curtea de fond, Tribunalul întrebuițează termenul de mobilizat în sensul de militar în stare de războiu întrucât consideră mobilizate numai trupele aflate pe fronturi;

Având în vedere că, recurentul mai susținând că jurnalele Tribunalului dela 5 și 14 Iunie 1919 nu pot fi definitive căci nu i-au fost comunicate și ca atare nu-i pot fi opuse cu putere de lucru judecat, Curtea de fond înlătură și această susținere pe considerațiunea că aceste jurnale nu pot fi atacate potrivit art. 543 proc. civ. decât odată cu ordonanța de adjudecare; că, dacă ordonanța de adjudecare pentru esire din indiviziune nu poate fi atacată cu recurs, consecința este că și încheierile asupra incidentelor de procedură nu pot fi atacate pe această cale și din acest punct de vedere jurnalele sus arătate trebuie considerate ca definitive; că, în orice caz jurnalele în discuțiune au fost reproduse în corpul ordonanței, care a fost comunicată recurentului odată cu somația de executare cum și posterior după trecerea armatei pe picior de pace și n'au fost apelate; că, în orice caz până la apelarea lor ele au o autoritate provizorie de lucru judecat.

Considerând că, pentru existența autorității lucrului judecat, art. 1201 c. c. cere în prim rând ca a doua cerere în judecată să aibă același obiect, că este necontestat că, această identitate de obiect există atunci când cererea a doua este incompatibilă cu cea dintâi și chestiunea pusă în discuțiune printr'insa nu mai poate fi soluționată altfel fără a fi pusă în contradicțiune cu prima hotărâre rămasă definitivă, deci fără ea, cu privire la aceiași chestiune, să existe două hotărâri definitive contradictorii;

Considerând că, în speță, atât cu ocaziunea cererii de amânare a vânzării făcută de recurent înaintea Tribunalului, cât și în urmă în cererea de anulare acestei vânzări punându-se în discuțiune chestiunea dreptului numitului decurgând din beneficiul edictat în favoarea sa prin art. 2, alin. 10 legea măsurilor excepționale și de acest drept al său depinzând soluționarea ambelor cereri, este e-

vident că, principiul autorității lucrului judecat se opune ca această chestiune să poată fi soluționată prin două hotărâri deosebite, cari s'ar putea contrazice și ca atare beneficiul decurgând pentru recurent din textul de lege arătat numai poate face obiectul judecății cererii în anulare ordonanței;

Considerând că, în principiu dacă o situațiune de drept care formează cauza juridică a pretențiunilor invocate de parte, a fost dedusă în judecată și soluționată, — această soluțiune constituie autoritate de lucru judecat față de orice situațiune de drept în legătură cu ea și bazată pe aceeași cauză juridică, chiar dacă în primul proces nu s'au adus toate argumentele și probele pentru stabilirea ei, întrucât nu se poate confunda într'o cerere în justiție cauza juridică a ei, cu mijloacele, probele sau argumentele invocate în dovedirea cererii;

Că este neîndoișos că în speță, cauza juridică a acțiunii în anulare din acțiunea principală a recurentului se întemeie pe dispozițiunile art. 2 alin. 10 legea măsurilor excepționale; că, aceeași cauză juridică a fost temeiul cererilor de amânare formulate la Tribunal și respinse prin jurnalele dela 5 și 14 Iunie 1919, deși argumentele pentru stabilirea lor sunt deosebite, întrucât în cererea de amânare recurentul invocă situația de mobilizat, iar în acțiunea în anulare situația sa de militar sub arme.

Că, chiar dacă cauza juridică n'ar fi aceeași, încă Tribunalul constată în fapt și Curtea de fond își însușește această constatare că, cererea de amânare s'a respins, Tribunalul Tutova privind chestiunea atât din punct de vedere al situațiunii de mobilizat a recurentului, cât și din acela ca militar sub arme; că în contra acestor constatări, de natură a stabili identitatea cauzei juridice în ambele cereri nu s'a făcut motiv de casare, astfel că ea rămâne definitiv dobândită cauzei și în consecință toate criticile aduse sub acest punct deciziunea Curții de fond prin motivele de casare devin nefondate și se resping.

Considerând cu privire la identitatea părților și calitățile în cari ele au procedat este constant că, intimatul Gh. Tașcă a participat la judecata urmata între comostenitori pentru partajarea averii succesoriale în virtutea dreptului său indiviz de proprietar, ca achizitor al unor părți din aceste drepturi și în această calitate drepturile sale azi exclusive, au fost reprezentate cel puțin în parte în hotărârea dată asupra vânzării și pe baza căreia dânsul a licitat și dobândit averea succesorală; că astfel fiind urmează că dânsul în calitate de comostenitor adjudecat al bunului comun, este în drept a invoca ca constituind autoritate de lucru judecat hotărârea dată între el și comostenitorii săi, prin care se autoriză vânzarea bunului comun pentru motive ce se pun în discuțiune prin cererea de anulare vânzării.

Că dar, din toate punctele de vedere, criticate prin motivele I și II de casare, soluțiunea instanței de fond bazându-se pe o exactă aplicare în speță, a principiilor legii, aceste motive devin nefondate și se resping.

Asupra motivului III de casare astfel formulat:

„Violarea art. 1201 c. civ. și 558 proc. civ. Exces de putere.

Am dovedit înaintea primei instanțe că sentințele cari mi se opun ca autoritate de lucru judecat nu o pot avea în nici un caz decât înaintea primei instanțe, care s'a rostit în ziua de 5 și 14 Iunie, iar nu și în apel; că aceste sentințe de altfel nu sunt

nici măcar definitive de oarece nefiindu-mi comunicate ele sunt susceptibile de apel.

Ori numai prin violarea textelor de mai sus Curtea de Constanța atribuie autoritatea de lucru judecat hotărârilor nedefinitive, nedeșăvârșite cari sunt supuse căilor de atac ordinare (opozitie, apel) și cari deci sunt susceptibile de a fi reformate.

Considerând că, recurentul intentând acțiune pe calea principală pentru anularea ordonanței de ad-judecare, ca fiind dată fără respectarea dispozițiilor legii măsurilor excepționale, implicit a renunțat la dreptul ce ar fi avut de a ataca pe calea apelului jurnalele în discuțiune, întrucât dacă legile excepționale i-au pus la îndemână această cale urgentă, cănsul nu poate uza cumulativ în acelaș scop și de calea extraordinară a anulării și de aceea a apelului odată ce obiectul ambelor acțiuni este acelaș.

Că, prin urmare, recurentul alegând calea anulării, prin acțiune principală a ordonanței de ad-judecare, nu mai poate pune în discuțiune chestiunea că jurnalele în discuțiune nu sunt definitive, și pe aceste considerațiuni și ultimul motiv de casare devenind nefondat se respinge.

Pentru aceste motive Curtea, respinge, etc.

INALTA CURTE DE CAS. ȘI JUSTIȚIE, S. I

Audiența dela 23 Mai 1925

Președenția d-lui GR. ȘTEFĂNESCU, consilier

Iosef Steinhart cu Leopold Schram

Decizia 1359

Chirii. Plata. Depunerea chirii la Casa de Depuneri iar recipisa la judecătoria. Confuziune asupra situațiunii imobilului față cu instanța judecătorească căreia aparține. Lipsa de culpă din partea chiriașului. Art. 15 legea chiriilor din 1924.

1) Când legiuitorul din 1924 a prevăzut prin art. 15 formalitățile depunerii chiriei, nu a avut în vedere situațiunile excepționale, foarte rari, când nu se poate ști cu precizie și poate exista confuziune asupra situațiunii imobilului, față cu instanța judecătorească căreia îi aparține.

Prin urmare, în speță, instanța de fond a putut deduce că chiriașul nu este în culpă, dacă a depus chiria la jud. ocol V București, în loc de ocol. VII, atunci când și anterior a depus în acelaș mod chiria și proprietarul a primit-o și când chiar ghidurile oficiale se contrazic cu privire la judecătoria căreia îi aparține imobilul.

2) Instanța de fond ia o măsură preparatorie și nu soluționează chestiunea situațiunii imobilului, atunci când față cu contradicțiile din ghiduri, obligă pe parte a face dovada cu un certificat dela judecătoria căreia îi aparține imobilul.

Curtea,

Ascultând pe d-l avocat Al. Velescu în dezvoltarea motivelor de casare și pe d-ii av. Al. Cerban și Stavri Brătianu în combateri și

Deliberând,

Asupra recursului făcut de Iosef Steinhart și Wilhelm Steinhart în contra deciziei Nr. 82-1925 a Curții de Apel București, Secția III-a, dată în proces cu Leopold Schram;

Având în vedere decizia atacată cu recurs din care se constată că recurenții au cerut rezilierea contractului de închiriere din 22 Aprilie 1917, în baza căruia intimatul deține ca chiriaș imobilul situat în str. Mircea Vodă Nr. 42, proprietatea

recurenților, pentru singurul motiv, reținut, că intimatul nu a plătit chiria pe semestrul Aprilie-Octombrie 1924;

Că această acțiune a fost admisă de Tribunalul Ilfov, dar în urma apelului făcut de intimat, Curtea de Apel prin decizia atacată cu recurs, reformând sentința, respinge acțiunea recurenților;

Asupra motivului I de casare astfel formulat:

„1) Exces de putere și violarea art. 15 al legii din 27 Martie 1924.

Am cerut evacuarea chiriașului nostru pe motivul că nu și-a plătit chiria nici prin plata directă, nici îndeplinind formalitățile legale care-i țin locul și anume că nu a depus chiria asupra quantumului căruia am făcut toate rezervele la judecătoria ocolului situațiunii imobilului.

Deși faptul este exact și constatat de însăși considerentele deciziei ce atacăm cu recurs, Curtea de Apel în majoritate refuză a trage concluziunea legală a rezilierii contractului și împotriva legii și a jurisprudenței invocate, respinge acțiunea pe motivul unei presupuse bune credințe a părâtului care n'ar fi știut de ce ocol ține imobilul său.

Hotărînd astfel Curtea violează un text precis și categoric de lege art. 15 al legii actuale, și comite un exces de putere căci în materie de acte solemne și formalități substanțiale buna credință a părții e indiferentă, iar culpa de altfel deasemenea indiferentă nu constă în părerea greșită ci în lipsă de diligență a părții.

„Curtea mai adaogă că numai poate admite rezilierea pe simplul motiv că recipisa s'a depus la alt ocol — deși nu contesta că această depunere e ilegală — pe simplul motiv că aceasta nu cauzează proprietarilor alt prejudiciu de cât de a merge la alt ocol, să-și ridice suma și mai adaogă „*malus non indulgentum*”.

Protestând în potriua invocării unui adagiu care nu mi se poate aplica, ne îngăduim a crede că din moment ce un act e ilegal, sancțiunea legală trebuie respectată independent de orice considerațiuni de pretinsa echitate, fără a mai adaoga că soluțiunea Curții — ca orice abatere dela lege — duce la arbitragiul cel mai netărmurit. Cu acelaș mod de argumentare s'ar putea susține că e o maliție a te plânge de depunerea sumei la Casieria altui județ și a recepției la alt ocol de plasă fiindcă inconvenientul deplasării e acelaș.

Legea clară în redacțiunea sa și categorică în reținerea sa nu poate fi înlăturată pentru considerațiuni străine legii, fără a se comite exces de putere”.

Având în vedere că prin acest motiv recurentul pretinde că prin exces de putere și violarea art. 15 din legea actuală, Curtea de Apel i-a respins acțiunea pe motivul unei presupuse bune credințe a părâtului care n'ar fi știut de ce ocol ține imobilul închiriat, de oarece în materie de acte solemne și formalități substanțiale buna credință a părților este indiferentă;

Considerând că în adevăr art. 15 din lege prevede că pentru a se libera valabil, chiriașul trebuie să depună recepisa la Judecătoria de Ocol al situațiunii imobilului; că însă Curtea de Apel constată prin decizia atacată cu recurs, pe de o parte că și în trecut chiriașul a depus chiria la Judecătoria Ocolului V fără nici o obiecțiune din partea proprietarului, — iar pe de altă parte, față cu actele aflate la dosar și cu ghidurile oficiale, cari se contrazic, mai constată că nu se putea ști cu precizie dacă imobilul închiriat aparține judecătoriei ocolului V sau VII, — astfel că chiriașul a putut să se înșele în această privință, și deci fiind de bună credință, neputându-i-se imputa nici o culpă, nu poate fi supus măsurii riguroase a rezilierii contractului; și în adevăr, când legiuitorul prin art. 15 a prevăzut formalitățile depunerii chiriei,

nu a avut în vedere situațiunile excepționale, foarte rari de altfel, când nu se poate ști cu precizie, și poate să existe confuziune asupra adevăratei situațiuni a imobilului, față cu instanța judecătorească careia aparține;

Că procedând astfel, instanța de fond nu a comis vre-un exces de putere și nu a violat art. 15;

Văzând motivul II de casare astfel formulat:

II) Exces de putere și violarea art. 160 pr. civ.

Prin jurnalul 693 bis din 9 Februarie 1925, Curtea constatând în principiu și în drept, situația părților față cu textul legii, a obligat pe intimat a face dovada cu certificate atât dela Judecătoria Ocolului V cât și dela aceea a Ocolului VII de ce Ocol ține imobilul în litigiu.

Prin acest jurnal interlocutoriu, chestiunea de drept era conformă art. 160 al. 2 c. pr. civ. soluționată.

Într'adevăr de vreme ce Curtea cere o simplă dovadă de fapt, înseamnă că orice dublu asupra chestiunii de drept este exclus și orice discuție despre aplicarea sancțiunii legale înlăturată. Soluția urma să depindă de buna sau greșita depunere a recipiei chiriei.

Deși obligat să facă dovada, de care depindea soarta sa, intimatul Schramm nu a făcut-o. Am făcut noi însă dovada cu certificate oficiale emanând atât dela judecătorii ocoalelor V și VII cât și dela Ministerul Justiției, că imobilul din str. Mircea Vodă Nr. 44 ține de Ocol VII.

La termenul următor, Curtea însă în loc să se mențină în limitele jurnalului precedent, a admis discuțiunea unor puncte ce nu mai puteau fi debătute și deși cerințele jurnalului său erau satisfăcute și soluția implicit impusă, revine asupra încheerii sale și pe considerațiuni străine, respinge acțiunea, comitând astfel un invederat exces de putere.

Având în vedere că prin jurnalul sus menționat, Curtea de Apel observând că există contradicție între ghidurile prezentate de părți, — pentru a învedera de ce ocol ține imobilul în litigiu, — a obligat pe părți să pună certificate în acest sens; prin această măsură însă, Curtea departe de a fi soluționat chestiunea — cum pretinde recurentul — din potrivă a luat o simplă măsură preparatorie, în scopul tocmai de a o soluționa.

Că prin urmare nici al doilea motiv de casare nu e fondat;

Pentru aceste motive, Curtea, respinge, etc.

CURTEA DE APEL CONSTANȚA

Audiența dela 3 Decembrie 1924

Președinția d-lui AL. ANASTASIU, Președinte

Ilie Chimis cu Polak Ainé

Decizia comercială No. 45

Cambie emisă în Franța. Locus regit actum. Dacă este necesară pentru validitatea ei formula „bun și aprobat”? Lipsa protestului. Dacă atrage pierderea acțiunii cambiale? Prescripție extinctivă. Lex fori. Când operează? Lipsa de timbrare a cambiiilor. Dacă poate atrage pierderea acțiunii cambiale. Apel. De când curge termenul de apel? Art. 349 și 351 c. com.

1. Potrivit adagiului locus regit actum pentru o cambie emisă în Franța nu este necesar pentru validitatea ei formula „bun și aprobat”.

2. Protestul este cerut de legea franceză numai pentru trate propriu zise, iar nu și la biletele la ordin.

3. Prescripția liberatorie fiind strâns legată de acțiunea cambială nu nimicește dreptul creditorului prin ea însăși, ci procură debitorului un mijloc

de apărare peremptoriu care este lăsat la faculta-
tea lui să-l opue acțiunii cambiale.

4. Lipsa de timbrare a cambiiilor nu poate să atragă pierderea acțiunii cambiale, fiindcă legea timbrului nu poate să creeze sau să modifice raporturile dintre părți, ci numai să le supună la anumite impozite sau taxe în folosul fiscoiului.

5. În materie cambială termenul de apel este de o lună și curge de la data pronunțării sentinței primei instanțe, în toate cazurile, chiar în lipsă.

Curtea,

Asupra apelului făcut de Ilie Chimis contra sentinței comerciale No. 631 din 7 Iulie 1924 a Tribunalului Ilfov secția II comercială, apel trimis în judecata acestei Curți, în urma casării deciziei comerciale No. 32 din 1922 a Curții de Apel din București secția I, prin decizia No. 98 din 1923, a Înaltei Curți de Casație secția III-a.

Având în vedere că prin menționata sentință a Tribunalului Ilfov s. II comercială s'a admis, în lipsa apelantului Ilie Chimis, acțiunea intentată contra sa de către Polak Ainé din Paris, pe temeiul a șase cambii emise în Franța și semnate de apelant în ordinul acestuia din urmă, obligându-l la plata sumei de douăzeci și șase mii două sute cincizeci franci francezi sau lei 131.250.

Că în contra acestei sentințe, pronunțată la 7 Iulie 1921, Ilie Chimis a introdus apelul de față la 25 Octombrie 1921.

Având în vedere că intimatul Polak Ainé a cerut să se respingă acest apel ca fiind făcut peste termenul prescripției de art. 349 cod comercial, care prevede că în materie cambială termenul de apel este de o lună și curge dela pronunțarea hotărârei primei instanțe.

Având în vedere că apelantul Ilie Chimis, pentru a susține că apelul său este făcut în termen, pretinde că acțiunea intentată de reclamant nu ar fi o acțiune cambială, de oarece dânsul a pierdut beneficiul acțiunii cambiale prin nefacerea protestului de neplată la scadență; că apoi, cambiile nu conțin formula „bun și aprobat” ceea ce exclude calitatea și efectele speciale ale cambiei, și că în fine cambiile au fost prescise prin neintentarea acțiunii în timp de cinci ani dela scadență, de unde ar urma, susține apelantul, că acțiunea de față neavând caracterul de acțiune cambială, trebuie să se aplice în speță termenul de apel obișnuit în materie comercială, care curge dela comunicarea sentinței primei instanțe, întrucât în speță această sentință a fost pronunțată în lipsa apelantului Ilie Chimis;

Având în vedere, în prim loc, însă, că excepțiunile privitoare la forma titlului sau lipsa condițiilor necesare pentru exercițiul acțiunii cambiale, trebuiau a fi propuse la prima înfățișare, conform art. 349 cod comercial;

Că se constată din lucrările aflate la dosar că apelantul Ilie Chimis nu a propus acele excepțiuni la Tribunal, unde au fost două înfățișări și nici măcar la Curtea de Apel din București la înfățișarea dela 4 Martie 1922, când părțile au cerut amânarea de comun acord.

Că abia la termenul dela 10 Mai 1922, apelantul a invocat aceste excepțiuni la Curte, așa că ele nu pot fi ținute în seamă din acest punct de vedere, potrivit dispozițiilor art. 349 cod comercial;

Considerând, pe lângă acestea, că fiind vorba în speță de niște acceptate emise în Franța, urmează că chestiunea de a se ști dacă protestul era necesar în speță pentru conservarea acțiunii cambiale contra

acceptantului, precum și dacă mențiunea „bun și aprobat” trebuia inserată în cambie, urmează a fi cercetate și soluționate în raport cu legea franceză, pe temeiul principiului „*Locus regit actum*”.

Că în această privință, apelantul Ilie Chimis, care invoacă aceste excepțiuni trebuia să facă dovada temeiniciei lor în raport cu legea streină ce urmează să se aplice în cauză.

Considerând că se constată, din contra, că legea franceză nu cere ca condițiune de formă pentru validitatea cambiei ca ea să cuprindă mențiunea „bun și aprobat” (Lyon-Caen pag. 45).

Că, de altfel, pe cambiile prezentate în speță se vede semnătura apelantului Ilie Chimis precedată de mențiunea acceptat pentru suma de „scrisă în litere cu mâna apelantului”.

Că în ce privește lipsa protestului, se constată în speță că este vorba de niște bilete la ordin, iar nu de niște trate propriu zise, așa că nu era necesară formarea protestului pentru neplata la scadență a acestor bilete la ordin; Că, în adevăr, emitentul unui bilet la ordin, care s'a obligat a face el însuși plata, fie chiar la altă persoană, n'are necesitate de nici un protest pentru a ști că el însuși nu a plătit acel bilet la scadență, spre a lua vre-o măsură în consecință.

Că, apoi, este inexact că polițele ce formează obiectul procesului de față ar fi niște cambii domiciliare, precum se pretinde de apelantul Ilie Chimis, spre a justifica necesitatea protestului, de oarece se constată din cuprinsul lor că ele nu erau plătibile în altă localitate de cât cea indicată în cambie ca domiciliu al acceptantului, adică la Paris, localitatea unde acele bilete au fost emise și unde se găsește și reședința Creditului Lyonnais, la care urma să se facă plata lor, așa că protestul de neplată nu era necesar pentru conservarea acțiunii cambiale contra acceptantului;

Considerând că tot atât de puțin întemeiată este și excepția bazată pe prescripție.

În adevăr, prescripția fiind o excepție peremptorie de fond, debitorul nu se poate prevala de acest mijloc de apărare decât dovedind în prealabil că apelul său este făcut în termen, el neputând invoca prescripția cu ocazia discutării incidentului de tardivitate a apelului său.

Că dacă acțiunea intentată contra sa nu ar fi cambială, precum pretinde debitorul apelant în speță, pentru a putea susține că apelul său este în termen, apoi consecința logică ar fi că nici prescripția aplicabilă în speță să nu fie aceea cambială de cinci ani pe care o invoacă dânsul, ci ar urma să se aplice o altă prescripție, fie aceea ordinară în materie comercială sau chiar prescripția de 30 ani, după cum obligația de a restitui *folosul nedatorit* are caracterul civil sau comercial, și care obligație este sancționată prin acțiunea prevăzută de art. 351 cod comercial, pentru cazul pierderii acțiunii cambiale contra acceptantului unei polițe sau emitentului unui bilet la ordin, raportul fundamental dintre părți nefiind stins prin prescripția acțiunii cambiale.

Considerând că, oricum ar fi, termenul prescripției a fost suspendat în speță pe timpul războiului, dela 21 Decembrie 1916 și până la 7 Mai 1920, ținând seamă de legile locului unde se judecă procesul (*lex fori*), prescripția fiind privitoare mai mult la executarea contractului, decât la validitatea și substanța lui.

Considerând, în adevăr, că prescripția liberatorie

nu nimicește dreptul creditorului prin ea însăși, ci procură numai debitorului un mijloc de apărare care este lăsat la facultatea lui să-l opună acțiunii ce i s'a intentat; că de aci rezultă că această prescripție trebuie să fie guvernată de legea locului unde debitorul a fost acționat și urmărit sau unde este domiciliul său, prescripția extintivă fiind strâns legată de acțiune, întrucât ea are de efect să opereze stingerea acțiunii; că actele de urmărire urmând a se face la domiciliul debitorului, conform regulilor țării unde el se găsește, prescripția liberatorie trebuie și ea să fie regulată tot după aceste legi.

Că astfel fiind și întrucât scadențele biletelor la ordin ce fac obiectul procesului sunt din anii 1914 și 1915, iar acțiunea a fost intentată la 18 Aprilie 1921, urmează că excepția bazată pe prescripție să fie respinsă, în speță, ca neîntemeiată, de oarece termenul prescripției a fost precum s'a arătat mai sus.

Considerând în fine, că în ce privește lipsa de timbrare a cambiilor, ea nu este de natură a ridica înscrisului caracterul de cambie și nici nu poate avea de efect să atragă pierderea acțiunii cambiale, de oarece dispozițiunile din legea timbrului nu pot crea sau modifica raporturile juridice dintre părți, ci numai să supună aceste raporturi la anumite impozite sau taxe în folosul fiscoiului.

Considerând că astfel fiind și întrucât obiectul procesului de față este o acțiune cambială, precum s'a arătat mai sus, termenul de apel este de o lună și curge dela pronunțarea sentinței primei instanțe în toate cazurile, chiar și când partea a fost lipsă.

Că întrucât în speță se constată că sentința Tribunalului a fost pronunțată la 7 Iulie 1921, iar apelul a fost interjetat la 25 Octombrie 1921, el urmează să fie respins ca fiind făcută peste termen.

Pentru aceste motive redactate de d-l Consilier Remus C. Benișache, Curtea respinge ca tardiv apelul, etc.

(ss) Al. Anastasiu, Al Teodorescu, Gr. Teodorescu, R. C. Benișache, C. I. Nacian.

TRIBUNALUL OLT, CAMERA DE CONSILIU

Audiența dela 20 Mai 1925

Președinția d-lui S. CONSTANTINESCU, jude-instructor

Dr. Em. Buzenschi cu Maximilian Ionescu

Ordonanța No. 215.

Chirii. Imobil compus din parter și etaj. Destinația parterului totdeauna ca prăvălie pentru comerț, iar aceea a etajului totdeauna pentru locuință propriu zisă.

Un singur contract de închiriere pentru ambele diviziuni ale imobilului, cu două obiecte de locație: unul comerț și altul locuință.

Evacuarea de către chiriaș a diviziunii imobilului destinate comerțului, la 6 Mai 1925.

Cererea proprietarului pentru evacuarea de către chiriaș, pe cale de ordonanță prezidențială, a întregului imobil.

Art. 1, alin. 1, art. 2 alin. 1, art. 3 și art. 34 alin. 1 și 2 din legea chiriilor dela 27 Martie 1924. Aplicațiune.

Chiriașul care ocupând un imobil compus din două apartamente, destinate unul comerțului și altul locuinței și nepretinzând vre-un drept de a sta în apartamentul afectat comerțului, peste termenul de un an, acordat de art. 3 din lege, s'a mutat din acest apartament la 6 Mai 1925, nu putea fi expulzat, pe cale de ordonanță prezidențială, conf. art.

34 din lege, de către proprietar, decât numai în caz de neevacuare a acestui apartament.

În ceea ce privește cererea de evacuare din celălalt apartament, ea raportându-se la locuință, nu este de competența prezidentului tribunalului a o rezolvi pe cale de ordonanță prezidențială, ci urmează a fi soluționată pe calea dreptului comun.

Noi președinte

Asupra cererii de față, prin care reclamantul Doctor Em. Buzenchi, domiciliat în orașul Bălți, (Basarabia), prin procuratorul său, avocat N. Polichron, din Slatina, a cerut acestei instanțe ca printr-o ordonanță prezidențială să se ordone expulzarea chiriașului său, Maximilian Ionescu, din imobilul situat în str. Carol Nr. 47 din Slatina, pe care acesta îl deține în baza contractului de închiriere intervenit între părți la 26 Octombrie 1916 și a-l obliga încă la plata sumei de 180.000 lei, înzecitul chiriei pe ultimul semestru, conform art. 34 alin. 1 din legea chiriilor, motivând că acest contract intră în prevederile art. 2 alin. 1 din legea chiriilor și că deci imobilul trebuia evacuat pe data de 6 Mai 1925.

În cursul desbaterilor, reclamantul a recunoscut că pârîtul a evacuat etajul de jos din imobil, în care se află prăvălia chiriașului, la data de 6 Mai 1925, cerând evacuarea și din etajul de sus de deasupra acestei prăvălii, în care chiriașul își are locuința, iar suma de 180.000 lei și-o restrânge la 168.000 lei ca fiind cea adevărată.

Având în vedere că pârîtul opunându-se la expulzarea sa, a motivat că etajul de sus în care dânsul își are locuința proprie, nu trebuie evacuat de oarece această parte din întreg imobilul alcătuiește o diviziune aparte și un alt obiect al contractului, și deci în privința locuinței sale, intră în prevederile art. 1 alin. 1 din legea chiriilor, iar nu în art. 2 alin. 1, și ca atare contractul său în această privință este prelunzit până la 6 Mai 1927.

Având în vedere actele din dosar și desbaterile orale urmate în Camera de consiliu, în fapt se constată următoarele :

Imobilul a cărui evacuare se cere, este compus din două etaje și curte. Etajul de jos — parterul — a fost totdeauna destinat de vad comercial — prăvălie — compus din mai multe camere și pivniță, pe când etajul de sus compus din trei camere, o sală și bucătărie, a fost totdeauna afectate locuinței.

Destinațiile celor două etaje ale aceluiaș imobil erau atât de distincte una de alta în cât chiar proprietarul imobilului se comportă față de dânsule ca atare, căci deși s'au închiriat de mulți ani ambele aceluiaș chiriaș, totuși s'au închiriat prin contracte deosebite, după cum se constată din cele două contracte necontestate de reclamant, depuse la dosar de către chiriaș și anume : Contractul de închiriere dintre fosta proprietară a imobilului, Marița Ivancea Pavlovici, soacra actualului proprietar, Dr. Buzenchi, prin care se închiriază pârîtului Maximilian Ionescu etajul de sus pe termen de 4 ani, 1907—1911; iar prin contractul din Aprilie 1911, reclamantul de azi, îi închiriază pârîtului numai etajul de jos, prăvălia, pe termen de 5 ani, 1911—1916.

Astfel rezultând din cele două contracte examinate mai sus, prin urmare nu există nici o dependență între cele două apartamente ale aceluiaș imobil închiriate separat și cu chirii diferite până în anul 1916.

În anul 1916, între reclamant și pârît intervine un nou contract, cel depus de reclamant în dosar, prin care se închiriază pe termen de 5 ani, pârîtului, întreg imobilul, păstrându-se însă și prin acest contract caracterul distinctiv al celor două obiecte ce alcătuiesc acest contract, prăvălia ce alcătuiește etajul de jos, și locuința ce alcătuiește etajul de deasupra prăvăliei, căci acest contract se exprimă clar : „Eu Doctor Buzenchi, închiriez d-lui Maximilian Ionescu prăvălia din orașul Slatina, str. Carol 47, împreună cu camerele de locuință de deasupra prăvăliei“; și mai departe : „Eu Maximilian Ionescu, declar că am luat cu chirie, prăvălia și casele de locuință de deasupra prăvăliei“;

Astfel fiind în fapt, în drept contractul de închiriere dintre părți intervenit la 1916 are două obiecte de locație — prăvălia și locuința.

Având în vedere că prin legea privitoare la regimul excepțional al raporturilor dintre proprietari și chiriași din 27 Martie 1924, contrar legilor anterioare în această materie, spre a face un pas către normal, legiuitorul a acordat protecțiunea de prelungire numai contractelor având de obiect locuința chiriașilor — persoane fizice — art. 1 alin. 1 din lege — scoțând de sub acest privilegiu contractele cari au de obiect exercitarea unui comerț, sau unei industrii — art. 2 din lege — motivând-o această măsură prin expunerea de motive că ceea ce merită cu adevărat protecția legii este locuința propriu zisă tot atât de indispensabilă ca și hrana. Astfel fiind, contractele ce au de obiect locuința sunt prefungite în virtutea legii până la 6 Maiu 1927; iar cele ce au de obiect exercitarea unui comerț rămân supuse liberei tranzacții acordându-se pentru acestea din urmă un termen de un an de zile până la 6 Maiu 1925 în care timp chiriașul să poată să transigă liber cu proprietarul, dacă poate să mai rămână, sau nu, mai departe în imobilul închiriat pentru comerț, — art. 3.

Legea chiriilor a fost apoi destul de prevăzătoare și pentru a curmă mai de grabă neînțelegerile dintre proprietari și chiriași, a dat puțința chiriașului care ar pretinde că are drept a deține imobilul afectat comerțului, și peste termenul de un an, ca, în termen de 6 luni dela promulgarea legii, să pornească proces contra proprietarului pentru că până la expirarea termenului de un an, să se clarifice pretențiunile sale — art. 34 alin. 1 și 2. — La expirarea acestui termen de un an, dacă chiriașul nu a evacuat imobilul și dacă nu a făcut acțiunea din art. 34, legea acordă proprietarului puțința de a cere expulzarea sa pe cale de ordonanță prezidențială conform art. 34 din lege în urma citărilor părților.

Consecințe acestor prescripții, chiriașul a evacuat la 6 Mai 1925 numai etajul de jos — prăvălia.

Date fiind aceste principii prescrise de legea chiriilor din 27 Martie 1924, să vedem care este aplicația acestei legi în speța ce ne preocupă :

În speță, după cum am arătat mai sus, prin însăși destinația proprietarului, imobilul fiind afectat în mod distinct pentru comerț în ce privește etajul de jos, și pentru locuință propriu zisă etajul de sus, câtă a socoti că și contractul intervenit la 1916 între părți, are două obiecte, ceea ce altfel am văzut că rezultă din chiar termenii contractului și ca consecință, deci, urmează să aplicăm acestor două obiecte dispozițiile respective din legea chiriilor.

Considerând că astfel fiind în ce privește etajul de jos, afectat exercitărei comerțului, îi sunt aplicabile dispozițiile art. 2 alin. 1 din lege, așa că chiriașul evacuându-l pe data de 6 Maiu 1925, prescripțiile art. 3 din lege sunt satisfăcute pe deplin; în ce privește celălalt etaj de deasupra prăvăliei afectată locuinței, el intră în prevederile art. 1 alin. 1 din lege și ca atare se bucură de prelungirea de trei ani.

Faptul că în speță ambele etaje ale aceluiaș imobil sunt închiriate printr'unul și acelaș contract unei singure persoane, nu împiedică într'u nimic aplicarea de o potrivă a celor două dispoziții ale legii; căci dacă aceeași soluție ar urma în cazul când ar exista două contracte și doi chiriași de ce soluția s'ar schimba când există un singur chiriaș, beneficiar al celor două obiecte de locațiune?

Art. 2 alin. 1 din lege trebuie interpretat în sensul că, nu sunt considerate ca locuințe acele imobile cari în întregime lor sunt afectate comerțului sau cele diviziuni din imobile cari au această destinație; ori, în speță, ne găsim exact în această ultimă prescripțiune, că o diviziune din imobil se găsește afectată comerțului iar altă diviziune locuinței, fără ca între ele să existe vre-o dependență putând subzista separat una fără alta, și deci astfel fiind, fiecare sunt guvernate de dispoziții separate în legea chiriilor.

Considerând că astfel fiind, chiriașul nepretinzând vreun drept de a sta mai departe în etajul afectat comerțului și peste termenul de un an acordat de art. 3 din lege, cu drept cuvânt dânsul nu avea nici un interes să mai intente proprietarului acțiunea din art. 34 alin. 1, căci dreptul său rezolvându-se la 6 Mai 1925, dânsul a evacuat imobilul. Ca consecință, deci, proprietarul numai în cazul de neevacuare a acestui etaj putea cere expulzarea pe cale de ordonanță prezidențială, conform art. 34 din lege; ori în fapt chiriașul evacuând, cererea proprietarului din acest punct de vedere, cată a fi socotită ca fără interes.

În ce privește al doilea obiect al cererii proprietarului, de a se ordona expulzarea și din etajul de sus, această cerere raportându-se la o locuință proprie zisă ea nu este de competența președintelui tribunalului a o rezolvă pe cale de ordonanță prezidențială, ci pe calea dreptului comun în această materie, și ca atare cată a o respinge ca nefondată.

Pentru aceste motive, respinge, etc.

Președinte (ss) *Smarand. Constantinescu.*

Grefier (ss) *Vizureanu*

D-l avocat Ion Balaș din Ploiești cu ocazia întoarcerii din excursie a grupului de avocați, vizitând baroul din Belgrad, a primit următoarea scrisoare din partea D-rei Milenkovich, pe care cu plăcere o aducem la cunoștința avocaților din Barou:

Prea strimate Colegă,

Cu ocazia vizitei noastre oficiale în capitala Serbiei distinsa Avocată Secretară a Trib. Belgrad D-șoara Milenkovich, mi-a încredințat Mandatul reprodus mai jos pe care cu onoare îl supun la cunoștința D-lor Voastre cu rugămintea ca în numele colegialității, culturei și civilizațiunii ce ne caracteriză, să-i trimiteți neîntârziat răspunsul cu privire la textul și spiritul mandatului ce urmează:

J'autorise Mr. Avocat Jean Balache de bien vouloir présenter mes meilleurs salutations à mes chères collègues les dames et m-elles Avocates et juristes Roumaines.

De vouloir bien leurs exprimer mes regrets infinis de n'avoir pas penser venir dans notre modeste milieu, pour les saluer et les faire interoger sur le mouvement social, concernant les dames et M-selles Roumaines juristes bien estimées et aimées par les dames et M-selles juristes Serbes.

M-elle MARA M. MILENKOVITCH

Secrétaire du Tribunal

de I-ère Instance de Belgrad

S'a pus sub presă în edit. Tip. „Curierul Judiciar“

GĂLĂUZA CETĂȚEANULUI

în materie judiciară, manual teoretico-practic, cuprinzând și formulare de cererile, actele și contractele cele mai uzitate în materie civilă, comercială, penală și de impozite fiscale de ION RADOI, avocat, fost Președinte al Trib. de Argeș, și al Trib. Comercial din București.

Ediția III-a, revăzută și complectată cu toate legile noi puse în aplicare.

Volumul se imprimă pe hârtie velină în format mare și va cuprinde peste 1.000 pagini.

Comandele se primesc la *Curierul Judiciar*, București, str. Artei 5, lângă Palatul Justiției. Depozit general la „Agence de librairie et de publication“ str. Lipscani, de unde librăriile se pot furniza.

A apărut: **LEGEA ASUPRA TAXELOR DE TIMBRU ȘI INREGISTRARE**, cu modificările aduse prin legile din 1920, 1921, 1923 și 1925, aplicabile în întregul regat; însoțită de circulări și ordine ministeriale, doctrina și soluțiunile jurisprudenței (1921—1925), legile speciale, în concordanță cu legea de procedură pentru accelerarea judecăților din 19 Mai 1925 și în comparație cu legislația ungară, austriacă și rusă.

Adnotată și comentată de Corneliu Botez, consilier la Inalta Curte de Casație și Justiție.

Prețul unui volum, tipărit pe hârtie velină este lei 280; iar legat lei 350.

De vânzare la „Curierul Judiciar“ București, Artei 5, care expediază la cerere contra mandat postal la care se adaugă lei 5 pentru porto postal recomandat.

A apărut **Tabla de materii** pe anul 1924. la „**Jurisprudența Generală**“ **Prețul 100 lei.**

Se expediază la cerere contra mandat postal, pe cotorul cărui se va scrie „pentru Tabla de materii a Jurisprudenței Generale pe 1924“.

SOCIET. ANON. „CARTEA ROMÂNEASCA“

Se aduce la cunoștința publică că societatea noastră fiind reprezentanta exclusivă pentru România a tuturor publicațiilor Societății Națiunilor, doritorii se pot adresa la Librăria „Cartea Românească“ din București, Bulev. Academiei 3, pentru orice publicațiune din cele de mai sus.

Se fac de asemenea și abonamente la publicațiile periodice.

Cataloge la cerere.